

ΕΣΔΔΑ - ΚΖ' Εκπαιδευτική Σειρά
Τμήμα Αναπτυξιακών και Περιφερειακών
Πολιτικών
Μάθημα 27-ΑΠΠ-09:
«Εθνικές Πολιτικές Ένταξης Ευάλωτων
Πληθυσμιακών Ομάδων»
Ενότητα 3 – Αθήνα, 29.6.2021

Δρ. Βιτσεντζάτος Αθανάσιος
Προϊστάμενος Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης
Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου
Απόφοιτος ΙΓ Εκπαιδευτικής Σειράς ΕΣΔΔΑ

Ενότητες

- **Ενότητα 1:** Θεωρητικό πλαίσιο Α, Κοινωνικός Αποκλεισμός, Αίτια, Παράγοντες, Θεσμικό και οργανωτικό πλαίσιο, ΚΑ και σύγχρονες κοινωνίες κ.α.
- **Ενότητα 2:** Θεωρητικό Πλαίσιο Β – Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες, Κατηγορίες, Περίπτωση των ΡΟΜΑ, Περίπτωση των ΑΜΕΑ
- **Ενότητα 3:** Κοινωνική ένταξη πολιτών τρίτων χωρών – η Περίπτωση των μεταναστών και προσφύγων

Αντικείμενο Ενότητας 3

- Θεωρητική ή/και εμπειρική προσέγγιση ορισμένων βασικών θεσμικών και κοινωνικό-πολιτικών διαστάσεων της άσκησης πολιτικής για την κοινωνική ένταξη ΠΤΧ τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, ενώ θα αναφέρουμε σε συντομία και τις διεργασίες (και μεταρρυθμίσεις) που βρίσκονται σε εξέλιξη.
- Η έμφαση δίδεται στους τομείς της κοινωνικής ένταξης αλλά θα αναφερθούν και ορισμένα γενικότερα στοιχεία για το φαινόμενο της μετανάστευσης.

Επιμέρους ζητήματα ανάλυσης

- Ευρωπαϊκή διάσταση κοινωνικής πολιτικής / κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής συνοχής
- Εθνική διάσταση κοινωνικής ένταξης
- βασικοί όροι, εννοιολογικοί προσδιορισμοί και ιστορική εξέλιξη
- Η μετανάστευση ως φαινόμενο
- μετανάστευση ως πεδίο άσκησης πολιτικών στην Ελλάδα και την Ευρώπη.
- Πολιτικές, προγράμματα και εθνικές στρατηγικές για την ευάλωτη ομάδα των πολιτών τρίτων χωρών

Η Μετανάστευση ως φαινόμενο

Αντί προλόγου:

- Η μετανάστευση είναι σύνθετο φαινόμενο και συνδέεται τόσο με γεωγραφικά όσο και με πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά δεδομένα.
- Ως αντικείμενο πολιτικής συζήτησης, προκαλεί έντονες τοποθετήσεις ή αντιπαραθέσεις, μη αποκλειόμενης και της συναισθηματικής φόρτισης (ανθρωπιστική διάσταση)

Ορισμός (1)

- Δεν υπάρχει οικουμενικά αποδεκτός ορισμός μόνον αποσπασματικοί ορισμοί σε διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία
- Γενικός Ορισμός (Glossary IOM):
https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_34_glossary.pdf
- *Ο όρος αναφέρεται στα άτομα και τα μέλη της οικογένειας που μετακινούνται σε μια άλλη χώρα ή περιοχή για να αναζητήσουν καλύτερες υλικές και κοινωνικές συνθήκες καθώς και για να βελτιώσουν τους όρους διαβίωσης των ίδιων και των μελών των οικογενειών τους»*

Ορισμός (2)

- Εξειδίκευση ορισμού IOM από Sasse & Thielemann (2005):
- Μετανάστης: *«το πρόσωπο το οποίο μετακινείται εκτός της επικράτειας της χώρας γέννησής του (ή ιθαγένειάς του) με σκοπό την εγκατάσταση σε μια άλλη χώρα, επιδιώκοντας την επαγγελματική, εργασιακή ή την εν γένει βιοτική αποκατάσταση, του ιδίου καθώς και της οικογένειάς του».*

Ορισμός (3)

- Ανάλυση Ορισμών:
- Επομένως, το εξειδικευτικό στοιχείο της μετακίνησης ενός ατόμου συνδέει αυτομάτως την έννοια του μετανάστη με γεωγραφικά κριτήρια (προς τα πού μετακινείται), αλλά και με κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά κριτήρια τα οποία καθορίζουν τόσο την απόφαση του να εγκαταλείψει την χώρα καταγωγής, δηλαδή για ποιο λόγο έφυγε όσο και την επιλογή της χώρας υποδοχής (παράγοντες έλξης και απώθησης).

Κατηγορίες και Μορφές (1)

Με κριτήριο την **πρόθεση μετανάστευσης**

- **Εκούσια** είναι η μετανάστευση που είναι προϊόν ελεύθερης απόφασης του μετακινούμενου ατόμου ή συνόλου.
- **Αναγκαστική**: Πρόκειται για έναν γενικό όρο, ο οποίος χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια «εξαναγκαστική» μεταναστευτική κίνηση. Διακρίνεται από το στοιχείο του φόβου για τη ζωή και την επιβίωση του ατόμου, που μετακινείται «εξαναγκαστικά», (π.χ. αφορά τόσο μετακινήσεις προσφύγων και εσωτερικά εκτοπισμένων προσώπων, όσο και μετακινήσεις ανθρώπων εξαιτίας φυσικών, περιβαλλοντικών, χημικών ή πυρηνικών καταστροφών, λιμών κ.α).

Σε αριθμούς.....

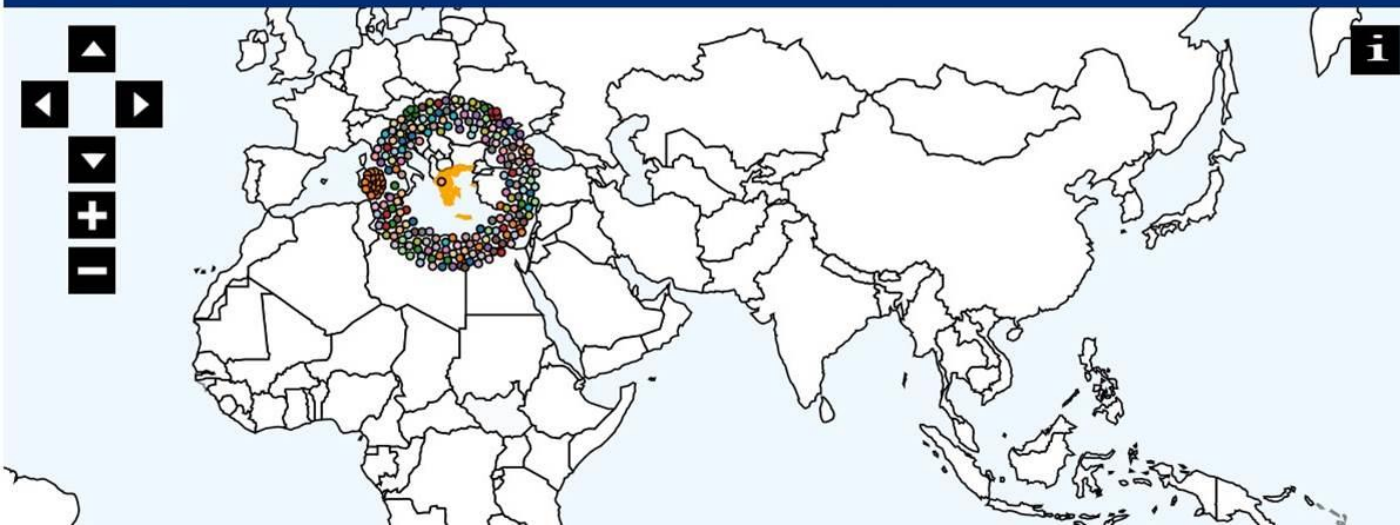
- Μετανάστευση αποτελεί ένα παγκόσμιο δυναμικό φαινόμενο.
- Εκτιμάται: 258 εκατομμύρια μετανάστες διεθνώς. Η πλειοψηφία αυτών μετακινείται μεταξύ χωρών εκούσια (όχι αναγκαστική).
- Ο ΟΗΕ υπολογίζει ότι ο συνολικός αριθμός μεταναστών διεθνώς, αυξήθηκε κατά 49% από το 2000.
- Οι μετανάστες αποτελούν το 3,4% επί του συνολικού πληθυσμού παγκοσμίως.
- Η τάση αναμένεται να είναι αυξητική στο μέλλον εξαιτίας και των κλιματικών αλλαγών του πλανήτη.
- Πηγή: *Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights(2017).*

GLOBAL MIGRATION FLOWS

IN OUT

Inward migration to Greece: 1,242,514.

In 2015, the immigrant population of Greece was 11.34% of total resident population.

2015

Total number of international migrants at mid-year 2020

Source: UN DESA, 2020

Latest data upload on 20 January 2021

Save Screen View

2020

<https://migrationdataportal.org>

Κατηγορίες και Μορφές (2)

- Για τη Δημόσια Πολιτική Μετανάστευσης κρίσιμο το κριτήριο της νομιμότητας:
- **Νόμιμος μετανάστης** (στο πλαίσιο της ε.ε)
- Πολίτης τρίτης χώρας (δηλ. εκτός Ε.Ε.), που εισέρχεται στην επικράτεια ενός κράτους-μέλους σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο (διαδικασίες και διατυπώσεις) και διαμένει με νομιμοποιητικά έγγραφα.

Κατηγορίες και Μορφές (3)

- *(Κριτήριο νομιμότητας)*
- **Παράτυπος μετανάστης** (στο πλαίσιο της Ε.Ε.):
- Πολίτης τρίτης χώρας που στερείται νομιμοποιητικών εγγράφων και συνεχίζει να παραμένει σε ένα κράτος-μέλος μη ικανοποιώντας τις προϋποθέσεις διαμονής:
- Παράνομη είσοδος σε μια χώρα
- λήξη της θεώρησης εισόδου
- Παραμονή στη χώρα μετά από απόρριψη αιτήματος για άδεια διαμονής
- *(Παράτυπος όχι παράνομος: παραβίαση μόνον μεταναστευτικής νομοθεσίας: UNHCR 2005)*

Κατηγορίες και Μορφές (4)

- *(άλλη κατηγορία / περίπτωση ΠΤΧ)*
- **Αιτών Άσυλο:**
- Άτομο που αναζητά να επιτραπεί η είσοδό του σε μια χώρα, ως πρόσφυγας και βρίσκεται σε αναμονή της απόφασης της αίτησής τους για να αποκτήσει το καθεστώς του πρόσφυγα, βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας.

Κατηγορίες και Μορφές (6)

- (άλλη κατηγορία / περίπτωση ΠΤΧ)
- Δικαιούχος Διεθνούς Προστασίας (Πρόσφυγας & επικουρικής προστασίας) (σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης, 1951)
- Είναι ένα άτομο που βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του ή του τόπου κατοικίας του, έχει δικαιολογημένο φόβο δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ορισμένη κοινωνική ομάδα ή λόγω πολιτικών πεποιθήσεων και εξαιτίας αυτού του φόβου δίωξης αδυνατεί ή δεν επιθυμεί να απολαμβάνει την προστασία αυτής της χώρας ή την επιστροφή σ' αυτήν.

Διαφορά Πρόσφυγα - Μετανάστη

- Μετανάστης με εκούσια μετακίνηση: Οικονομικός μετανάστης που εγκαταλείπει τη χώρα του προσβλέποντας σε καλύτερες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης, στη χώρα προορισμού του.
- Πρόσφυγας, αντίθετα, είναι εκείνος που έχει δικαιολογημένο φόβο δίωξης, λόγω της φυλής, της θρησκείας, των πολιτικών τους πεποιθήσεων κλπ.
- Επομένως: Οι οικονομικοί μετανάστες έχουν τη δυνατότητα να επιστρέψουν στην πατρίδα τους όποτε το θελήσουν, σε αντίθεση με τους πρόσφυγες, που δεν μπορούν να επιστρέψουν μέχρι να αλλάξει εκεί η κατάσταση, έτσι ώστε να μπορούν να γυρίσουν και να είναι ασφαλείς.

Αιτίες Μετανάστευσης (1)

- **Φυσικοί παράγοντες**
- Μεταβολές στο φυσικό περιβάλλον που καθιστούν δύσκολη την επιβίωση, όπως ξηρασία, πλημμύρες, σεισμοί κ.λπ. Η σημασία των παραγόντων αυτών είναι μεγαλύτερη όσο χαμηλότερο είναι το επίπεδο της τεχνολογίας και επομένως η εξάρτηση ενός πληθυσμού από τη φύση και την επιτόπια παραγωγή.
- **Οικονομικοί παράγοντες**
- η έλλειψη επαρκών δυνατοτήτων απασχόλησης, η υποαπασχόληση, το χαμηλό εισόδημα σε συνδυασμό πολλές φορές με την υπέρμετρη χρονικά εργασιακή απασχόληση, η αναγκαστική μετακίνηση σαν αναπόσπαστο στοιχείο για την άσκηση συγκεκριμένης επαγγελματικής δραστηριότητας κ.λπ.

Αιτίες Μετανάστευσης (2)

Πολιτικοί παράγοντες

- διώξεις λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, καθώς και η διακριτική μεταχείριση που πολλές φορές ακολουθείται από το καθεστώς μίας χώρας σε βάρος μεμονωμένων ατόμων ή και συγκεκριμένης κατηγορίας ενός πληθυσμού. Είναι δυνατόν πολλές φορές ταυτόχρονα πολιτικοί και οικονομικοί παράγοντες να ωθούν στη φυγή και τη μετανάστευση πολίτες μίας χώρας.

Κοινωνικοί παράγοντες

- η αξία της μετανάστευσης ως προϋπόθεση κοινωνικής προκοπής ή ανόδου στον συγκεκριμένο κοινωνικό ιστό μίας "εθνικής" κοινωνίας και τα οφέλη που σε ατομικό επίπεδο συνοδεύουν μία τέτοια ανέλιξη.

Μεταναστευτικά Ρεύματα στην Ευρώπη & στην Ελλάδα

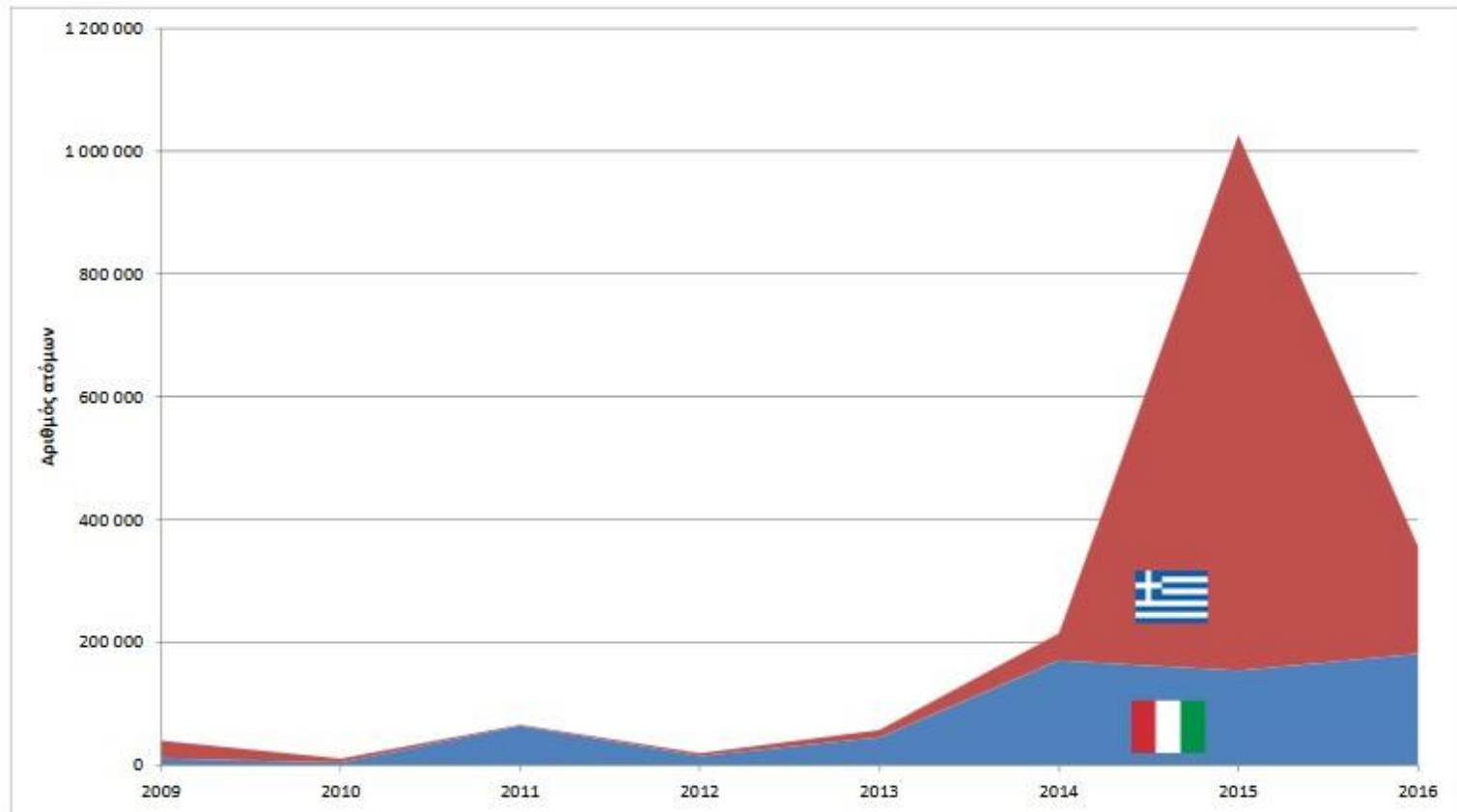
- Στην Ευρώπη:
- Πριν από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο: Η Ευρώπη αποτελεί πηγή αποστολής ανθρώπινου δυναμικού, κυρίως προς τις ΗΠΑ. Μεταξύ 1840 – 1914 πηγαίνουν στις ΗΠΑ 35 εκ. ευρωπαίοι.
- Μεταστροφή κλίματος: 1921 με την εισαγωγή συστήματος ποσοτώσεων από τις ΗΠΑ και 1929 οικονομική κρίση (στροφή της αποδημίας προς Αυστραλία) .
- Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο: Η Ευρώπη μετατρέπεται σε χώρο υποδοχής μεταναστών, τόσο από τις τέως αποικίες των ευρωπαϊκών κρατών, όσο και από τα λοιπά κράτη της Ευρώπης.

Μεταναστευτικά Ρεύματα στην Ευρώπη & στην Ελλάδα

- **Στην Ελλάδα:**
- 1830 – 1980 χώρα αποδημίας (εκροή πληθυσμού): 1830-1940: 500.000 άτομα (κυρίως προς ΗΠΑ) και δεύτερο κύμα 1950 – 1977: περίπου 1 εκατ. μετανάστες σε Αυστραλία, Γερμανία, ΗΠΑ.
- Υπάρχει και εισροή: 1900 – 1940: 40% εισροές επιστροφές και 1.200.000 πρόσφυγες από Μ. Ασία.
- 1990: Μετατροπή Ελλάδας από χώρα αποδημίας σε χώρα υποδοχής (λόγω πτώσης ΕΣΣΔ κ.α.) χωρίς την ύπαρξη ανάλογου νομοθετικού πλαισίου. Εισροές από γειτονικές χώρες.
- 2015: Χώρα Διέλευσης περίπου 1 εκ. ΠΤΧ.

Διάγραμμα Ροών

Γράφημα 1 - Παράτυπες αφίξεις στην Ελλάδα και την Ιταλία από θαλάσσης, 2009-2016

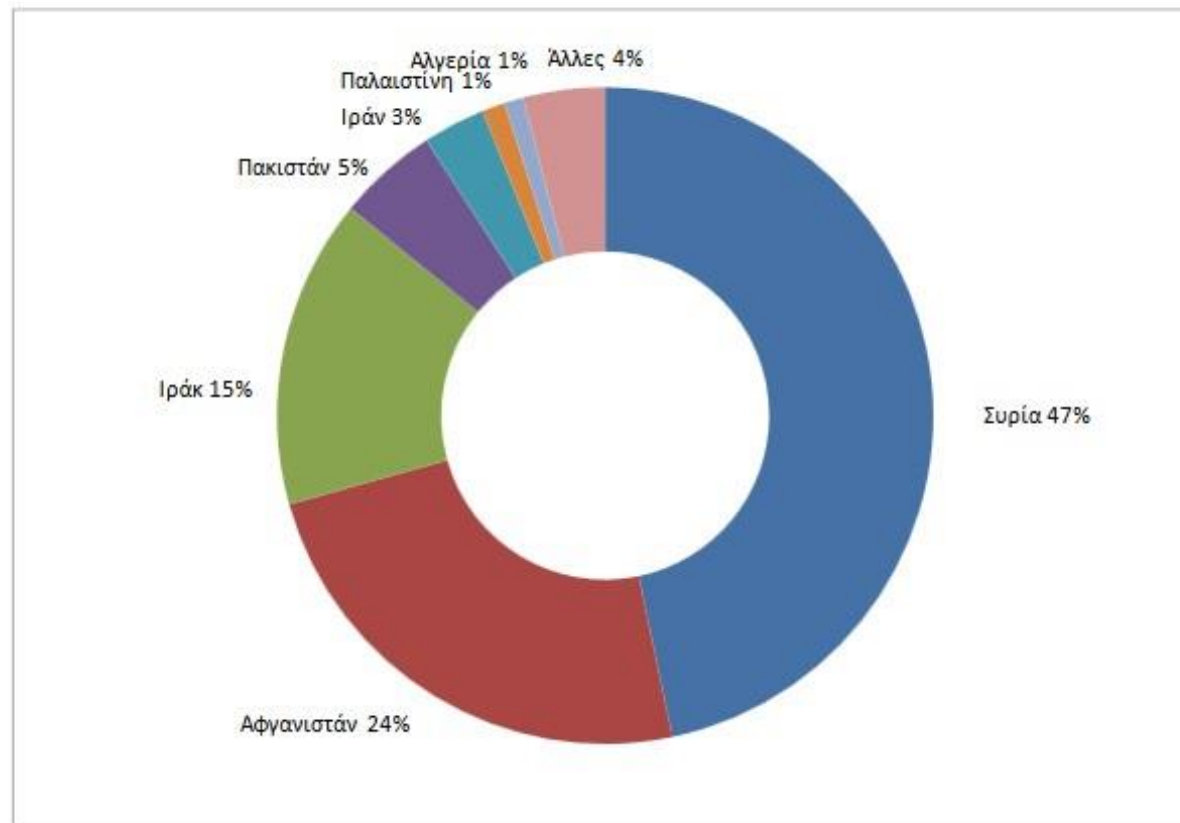

Πηγή: Frontex.

Διάγραμμα Ροών (2)

Γράφημα 2 - Κύριες εθνικότητες των αφικνούμενων μεταναστών – 2016

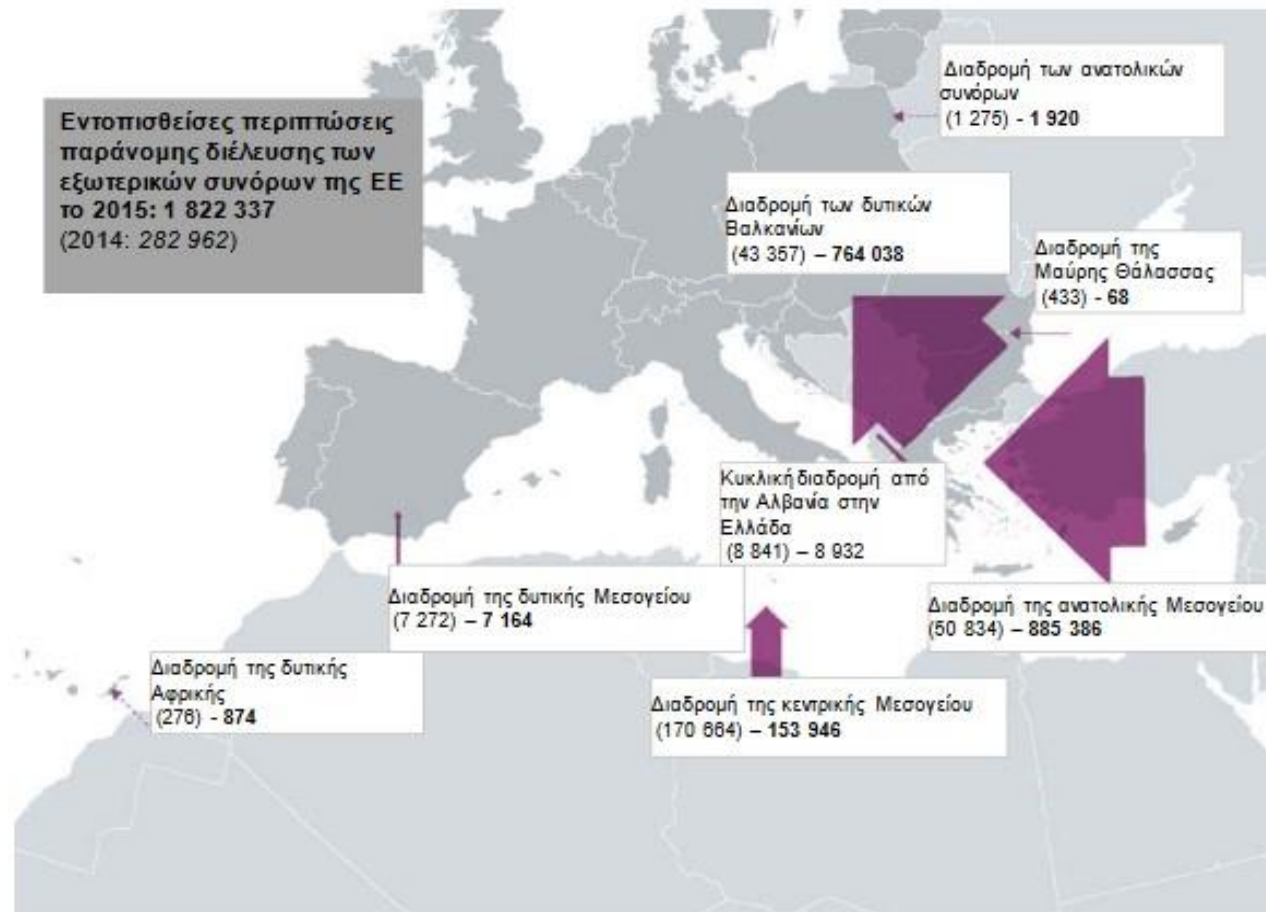
Ελλάδα

Πηγή: Frontex

Διάγραμμα Ροών (3)

Γράφημα 3 - Εντοπισθείσες περιπτώσεις παράνομης διέλευσης των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, 2015 (2014)¹

Πηγή: Frontex, Ανάλυση κινδύνου για το 2016

Μετανάστευση & Χώρα Υποδοχής

- **Θετική επίδραση:** Όταν πραγματοποιείται μέσω νόμιμων τρόπων (είσοδο και διαμονή) τότε η μετανάστευση σημαντικό μέσο για την ενίσχυση της βιωσιμότητας του συστήματός κοινωνικής πρόνοιας, διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης της οικονομίας, επίλυση δημογραφικών στρεβλώσεων (γήρανση πληθυσμού).
- **Αρνητική επίδραση:** Όταν πραγματοποιείται μαζικά σε συνθήκες πίεσης, τότε δημιουργεί απαιτήσεις για ανάληψη δράσης από πλευράς πολιτικό – διοικητικού συστήματος σε εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο (Ελλάδα και Ε.Ε.).

Μεταναστευτική Πολιτική σε Ελλάδα και Ευρώπη

Ευρωπαϊκή Πολιτική Μετανάστευσης

- Ανάγκη ανάληψης δράσης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο
- Η μεταναστευτική πολιτική εντάσσεται από τον τρίτο στον πρώτο πυλώνα (“κοινοτικοποιήθηκε” / αρμοδιότητες της Ε. Ε.) με την Συνθήκη του Άμστερνταμ (1999 τίθεται σε ισχύ).
- Υιοθετείται η πρακτική του πολυετούς (πενταετούς) προγραμματισμού της ενωσιακής πολιτικής με στόχο, μεταξύ άλλων, την ολοκληρωμένη διαχείριση της μετανάστευσης.
- Πολυετή Προγράμματα στην ΕΕ: Πρόγραμμα Τάμπερε (1999 – 2004), Πρόγραμμα Χάγης (2005 – 2009), Πρόγραμμα Στοκχόλμης (2010 – 2014).
- Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο (European Pact 2008 & 2020).

Οι τρεις πυλώνες

Η κοινοτική ορολογία αναφερόμενη στους τρεις πυλώνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης εννοεί τις τρεις κατηγορίες τομέων πολιτικής στους οποίους παρεμβαίνει σε διαφορετικό βαθμό και με διαφορετικούς τρόπους η Ένωση:

Ευρωπαϊκή Ένωση		
Πρώτος Πυλώνας	Δεύτερος Πυλώνας	Τρίτος Πυλώνας
Ευρωπαϊκές Κοινότητες (ΕΚ)	Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ)	Αστυνομική και Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις (ΑΔΣΠΥ)
- Ευρωπαϊκή Τελωνειακή Ένωση - Κοινή Αγορά - Κοινή αγροτική πολιτική - Κοινή αλιευτική πολιτική - Δίκαιο κατά των περιορισμών του Ανταγωνισμού - Οικονομική Ένωση - Ευρωπαϊκή ιθαγένεια - Παιδεία και Πολιτισμός - Περιβαλλοντολογικός Νόμος - Κοινωνική Πολιτική - Πολιτική Ασύλου - Συμφωνία Σένγκεν - Μεταναστευτική Πολιτική κ.ά	Εξωτερική πολιτική: - Ανθρώπινα δικαιώματα - Δημοκρατία Πολιτική Ασφαλείας: - Ευρωπαϊκή πολιτική ασφαλείας και άμυνας - Διατήρηση της Ειρήνης κ.ά	- Εμπόριο Ναρκωτικών - Τρομοκρατία - Εμπόριο ανθρώπων - Οργανωμένο έγκλημα - Δωροδοκία και απάτη κ.ά

- 1992: Η Συνθήκη του Μάαστριχτ που ίδρυσε την Ευρωπαϊκή Ένωση χώρισε τις πολιτικές της σε τρεις βασικές κατηγορίες, τους λεγόμενους **Τρεις Πυλώνες**.
2009: Με την επικύρωση της Συνθήκης της Λισαβόνας, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και οι λοιποί πυλώνες καταργήθηκαν.
Ωστόσο, διατηρούνται οι ΚΕΠΠΑ, συμπεριλαμβανομένης της αμυντικής πολιτικής.

Ευρωπαϊκή Πολιτική Μετανάστευσης (2)

- Η νέα Μεταρρυθμιστική Συνθήκη (Συνθήκη Λισαβόνας / 1.12.2009): κοινή πολιτική ασύλου, μετανάστευσης, ελέγχου συνόρων, από συνήθη νομοθετική διαδικασία σε συναπόφαση κ.α.
- Το 2014 ολοκληρώθηκε το Πρ. Στοκχόλμης και το Ευρ. Συμβούλιο όρισε τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές στο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης για την περίοδο 2015-2019 (περιέχει και δυναμικές πολιτικές ένταξης μεταναστών και προσφύγων).
- Ευρωπαϊκό Κεκτημένο (Κανονισμοί, Οδηγίες, Αποφάσεις).
- Άρα τη δική της ιστορική διαδρομή η πολιτική της Ε.Ε. για τη μετανάστευση
- Πως ξεκίνησαν; Έρευνα: ο ενεργός οικονομικά πληθυσμός της αναμένεται να μειωθεί κατά 50 εκατομμύρια έως 2060 (πληθυσμιακή γήρανση, πίεση στα ασφαλιστικά ταμεία κ.α.) άρα είσοδο νομίμων πολιτών τρίτων χωρών

Μορφές πολιτικών μετανάστευσης

- Ανάλογα με την «ομάδα στόχος»:
- Πολιτική νόμιμης μετανάστευσης: συνδέεται με την νόμιμη εισδοχή (“admission”) και διαμονή (“residence”) ενός πολίτη τρίτης χώρας (εδώ εντάσσεται και η πολιτική κοινωνικής ένταξης).
- Πολιτική ασύλου, πολιτική εξωτερικών συνόρων κ.α.
- Η μετανάστευση προκαλεί ενδιαφέρον, πέραν της πολυπλοκότητάς της ως φαινομένου και του ανθρωποκεντρικού της χαρακτήρα, και ως δημόσια πολιτική, δεδομένου ότι αγγίζει τον πυρήνα άσκησης της κρατικής κυριαρχίας.
- Το χαρακτηριστικό της αλληλεπίδρασης κράτους και κοινωνίας αφορά τόσο στο εθνικό όσο και στο ευρωπαϊκό επίπεδο διαμόρφωσής της μεταναστευτικής πολιτικής.
- Αλληλεπίδραση εθνικής (πολιτικές εισδοχής) και υπερεθνικής (ευρωπαϊκής) αρμοδιότητας = εμβάθυνση Ε.Ε. + «εξευρωπαϊσμός» .

Ελληνική Μεταναστευτική Πολιτική

- Η Ελλάδα μετατράπηκε από το 1990 κ.ε. από χώρα αποδημίας σε χώρα υποδοχής μεταναστών από τα κράτη της πρώην ΕΣΣΔ, την Αφρική, την Ινδία, το Πακιστάν αλλά και βαλκανικά κράτη (Αλβανία κυρίως, Βουλγαρία, Ρουμανία κ.α.).
- Πριν την ένταξη στην Ε.Ε. (1981): είχαμε ν.3275/1925 & ν.4320/1929 που αφορούσαν στην κάλυψη του νομοθετικού κενού που δημιουργήσε η μαζική άφιξη των προσφύγων της Μικρασιατικής Καταστροφής. Αριθμός αλλοδαπών ασήμαντος έως το 1989. Ακολούθησαν: Ν. 1975/1991, Π.Δ. 358 & 359 του 1997 και η περίοδος μαζικών απελάσεων 1999-2001.
- Ο πρώτος Νόμος με στίγματα «εξευρωπαϊσμού» ο ν.2910/2001 (αλλαγή αρμοδιότητας). Άλλες σημαντικές παρεμβάσεις: ν.3386/2005 και ν.4251/2014 (Κώδικας Μετ. & Ένταξης), ν.4375/2016.
- Υιοθέτηση των Προεδρικών Διαταγμάτων ενσωμάτωσης κοινοτικών Οδηγιών.

Ελληνική Μεταναστευτική Πολιτική (2)

- Η πολιτική για τη νόμιμη μετανάστευση στην Ελλάδα είναι αποκεντρωμένη (ν.4251/2014 όπως ισχύει): Είσοδος με θεώρηση εισόδου (Προξενία Ελλάδας). Κατάθεση δικαιολογητικών για έκδοση άδειας διαμονής στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση του τόπου κατοικίας τους και έκδοση αδείας από Γ.Γ. Αποκεντρωμένης για την πλειοψηφία κατηγοριών. Κάποιες α.δ. εκδίδονται απ' ευθείας από το ΥΜΑ (π.χ. στελέχη επιχειρήσεων κ.α.) / Γενική Γραμματεία Μεταν. Πολιτικής.
- Άδεια Διαμονής έως 2017 επικολλάται (βινιέτα) σε εν ισχύ διαβατήριο. Από 2017 κ.ε. εκδίδεται με τη μορφή αυτοτελούς εγγράφου (ηλεκτρονική άδεια διαμονής / βιομετρικά στοιχεία).
- Πολιτική Υποδοχής και Ασύλου (αιτούντες και πρόσφυγες) αρμοδιότητα Υπ. Μετανάστευσης και Ασύλου. (Υπηρεσία Ασύλου & Υπηρεσία Υποδοχής Ταυτοποίησης).
- Πολιτική Θεωρήσεων (αρμοδιότητα ΥΠΕΞ) .
- Πολιτική Συνόρων (αρμοδιότητα Προστασίας Πολίτη) .

Δείγμα Άδειας Διαμονής

Κανονισμός 1030/2002 & 380/2008

Ενιαία Άδεια Διαμονής με τη μορφή αυτοκόλλητης Ετικέτας (βινιέτα)

Ενιαία Άδεια Διαμονής με τη μορφή αυτοτελούς εγγράφου (ηλεκτρονική άδεια)

Δείγμα Δελτίου Αιτούντα Άσυλο

ΟΔΗΓΙΕΣ	INSTRUCTIONS
Ο κάτοχος του Δελτίου οφείλει: - Να το φέρει πάντοτε μαζί του και να το επεδεικνύει όταν του ζητηθεί από τις αρμόδιες αρχές. - Να προσέρχεται και να ενημερώνει άμεσα την Υπηρεσία Ασύλου για οποιαδήποτε αλλαγή της διεύθυνσής του ή οποιαδήποτε στοιχεία επικοινωνίας. - Να ειδοποιήσει άμεσα την Υπηρεσία Ασύλου σε περίπτωση απώλειας, καταστροφής ή κλοπής του Δελτίου και να δηλώσει το περιστατικό στην αρμόδια Αστυνομική Αρχή. - Να παρουσιάζεται στην Υπηρεσία Ασύλου όταν της ζητηθεί. - Να προσέρχεται στην Υπηρεσία Ασύλου, το αργότερο κατά τη λήξη του Δελτίου προκειμένου να το ανανεώσει. - Να προσέρχεται στην Υπηρεσία Ασύλου κατά την ημερομηνία συνέντευξης που αναγράφεται στο Δελτίο και, εφόσον του ζητηθεί, στην Αρχή Προσφυγών κατά την ημερομηνία εξέτασης της προσφυγής του. Το Δελτίο είναι απόλυτα προσωπικό και απαγορεύεται η χρήση του από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο εκτός του κατόχου.	The holder of this Card is required to: - Carry the Card always with him/her and to produce it when requested to do so by the competent authorities. - Present him/herself to the Asylum Service in order to notify them immediately of any change of address or of any contact detail. - Notify the Asylum Service in case of loss, destruction or theft of the Card and to report the incident to the Police. - Present him/herself to the Asylum Service whenever requested to do so. - Present him/herself to the Asylum Service in order to renew the Card, at the latest on the date of expiry of the Card. - Present him/herself to the Asylum Service on the date of interview stated on the Card and, if required to do so, to the Appeals Authority on the date of the examination of his/her appeal. This Card is strictly personal and may not be used by any person other than the holder.

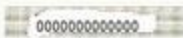
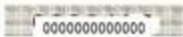

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπηρεσία Ασύλου
HELLENIC REPUBLIC
Asylum Service

ΔΕΛΤΙΟ ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ
ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

INTERNATIONAL PROTECTION
APPLICANT
CARD

Δείγμα Δελτίου Πρόσφυγα

Πολιτική Κοινωνικής Ένταξης

Κοινωνική Ένταξη

- Βασικοί όροι
- Εννοιολογικοί προσδιορισμοί
- Ιστορική εξέλιξη
- Κεντρικό και Αποκεντρωμένο επίπεδο άσκησης πολιτικής κοινωνικής ένταξης

Τι εννοούμε όταν μιλάμε για κοινωνική ένταξη μεταναστών

- διαφέρει ανάλογα με την προσέγγισή της
- εξελίσσεται ιστορικά
- επηρεάζεται από το εκάστοτε ισχύον κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον
- Ο όρος «ένταξη» περιγράφει μια διαδικασία ατομική ή ομαδική που έγκειται στην προσπάθεια προσαρμογής σε μια νέα χώρα και πραγματικότητα των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας.
- Ως **κοινωνική ένταξη** ορίζεται η διαδικασία αλληλεπίδρασης και αμοιβαίας προσαρμογής των μεταναστών και των αιτούντων/δικαιούχων διεθνούς προστασίας καθώς και της κοινωνίας υποδοχής με στόχο τη δημιουργία κοινωνιών με ισχυρή συνοχή και την επίτευξη της συνύπαρξης με όρους ειρήνης και αλληλοκατανόησης.

Μοντέλα Κοινωνικής Ένταξης

- **1. το αφομοιωτικό μοντέλο**
- **2. το πολυπολιτισμικό μοντέλο:**
 - **2.1. το φιλελεύθερο μοντέλο**
 - **2.2. το κοινωνικό μοντέλο**

Η ένταξη διαδικασία 2 επιπέδων

- Υποδοχή (αιτούντες/αιτούσες διεθνούς προστασίας)
- Ένταξη (δικαιούχων διεθνούς προστασίας / μεταναστών)

Ευρωπαϊκή Πολιτική Κοινωνικής Ένταξης

Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένταξης

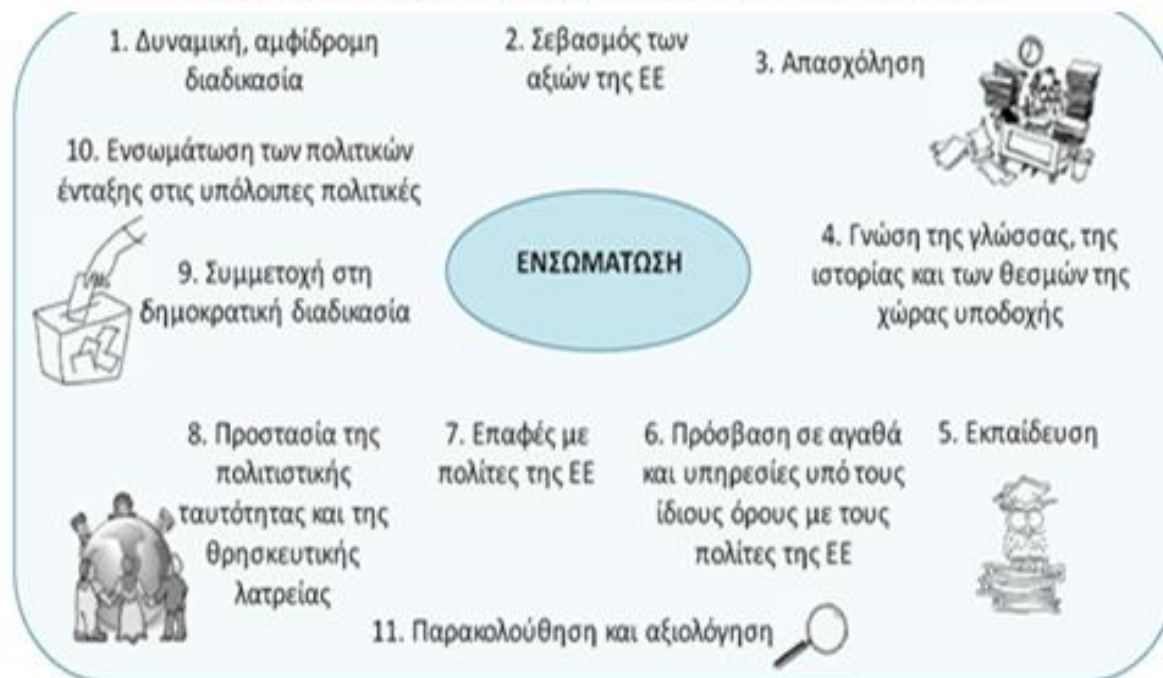
- Σε επίπεδο Ε.Ε.: δεν υφίσταται πρωτογενές Ενωσιακό δίκαιο. Δεν υπάρχουν Κανονισμοί, Οδηγίες κ.α. για την κοινωνική ένταξη,
- Υφίστανται “soft law” κανόνες δικαίου της Ε.Ε. όπως είναι τα συμπεράσματα συμβουλίων, σχέδια δράσεων, κατευθυντήριες οδηγίες κ.α.
- σχετικά κείμενα για την κοινωνική ένταξη σε επίπεδο Ε.Ε. είναι τα ακόλουθα:

Κοινωνική Ένταξη στην Ε.Ε. – Ιστορική Αναδρομή

- Έκτακτη σύνοδος κορυφής του Τάμπερε (15 και 16 Οκτωβρίου 1999)
- Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Θεσσαλονίκης (19 και 20 Ιουνίου 2003)
- Ανακοίνωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με θέμα «Κοινές βασικές αρχές για την πολιτική ένταξης των μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση» (2004) όπου δίνονται κατευθυντήριες γραμμές
- Οι λεγόμενες 11 κοινές βασικές αρχές κοινωνικής ένταξης στην Ε.Ε.
- Παρουσίαση – Ανάλυση αρχών

11 βασικές αρχές ένταξης

Κοινές βασικές αρχές για την ενσωμάτωση των μεταναστών

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των συμπερασμάτων του Συμβουλίου του 2004 σχετικά με την πολιτική ένταξης των μεταναστών.

Πηγή: Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. Η ενσωμάτωση των μεταναστών από χώρες εκτός της ΕΕ. Ενημερωτικό έγγραφο - Ιούνιος 2018.

Κατευθυντήριες γραμμές

- 1. αποτελεί μια δυναμική, αμφίδρομη διαδικασία αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ μεταναστών και των πολιτών των χωρών της Ε.Ε.
- 2. υποδηλώνει τον σεβασμό των κυρίαρχων αξιών της Ε.Ε.
- 3. η απασχόληση αποτελεί πρωτεύοντα παράγοντα της διαδικασίας ένταξης και πεδίο ουσιαστικής συμβολής των μεταναστών προς την κοινωνία υποδοχής
- 4. η εκπαίδευση των μεταναστών είναι κρίσιμη για την προετοιμασία αυτών και των απογόνους τους, για την επιτυχημένη και ενεργή συμμετοχή τους στην κοινωνία υποδοχής

Κατευθυντήριες γραμμές

- 5. η πρόσβαση για τους μετανάστες στα θεσμικά όργανα, καθώς και σε δημόσια και ιδιωτικά αγαθά και υπηρεσίες, με όρους ισότητας προς τους πολίτες των χωρών μελών της Ε.Ε. αποτελεί θεμέλιο για την καλύτερη ένταξη.
- 6. διαρκής αλληλεπίδραση μεταξύ των μεταναστών και των πολιτών πολίτες είναι ένας θεμελιώδης μηχανισμός για την ένταξη
- 7. διασφάλιση του σεβασμού των πολιτισμικών διαφορών και των θρησκευτικών πεποιθήσεων βάσει του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, εκτός αν αυτές αντιτίθενται σε άλλα απαραβίαστα Ευρωπαϊκά δικαιώματα ή με το εκάστοτε εθνικό δίκαιο

Κατευθυντήριες γραμμές

- 8. Γνώση της γλώσσας, της ιστορίας και των θεσμών της χώρας υποδοχής
- 9. συμμετοχή των μεταναστών στη δημοκρατική διαδικασία και στη διαμόρφωση των πολιτικών και των μέτρων ένταξης, ιδίως σε τοπικό επίπεδο, συνεισφέρει σημαντικά στην ένταξή τους
- 10. ενσωμάτωση των πολιτικών και των μέτρων ένταξης σε όλες τις σχετικές πολιτικές ατζέντες, επίπεδα διακυβέρνησης και δημόσιας διοίκησης αποτελούν σημαντικό θέμα διαμόρφωσης και εφαρμογής δημοσίων πολιτικών
- 11. ανάπτυξη σαφούς στόχευσης, δεικτών και μηχανισμών αξιολόγησης απαραίτητη προκειμένου να χαραχθούν οι πολιτικές ένταξης, να αξιολογηθεί η πρόοδος τους και να καταστεί αποτελεσματικότερη η ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών

Λοιπά κείμενα ΕΕ για την ένταξη

- 2005 «Κοινό Πρόγραμμα για την Ένταξη: Πλαίσιο σχετικά με την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση»
- 2007 Συμπεράσματα Άτυπη σύνοδος των Υπουργών της ΕΕ των αρμοδίων για την ένταξη των μεταναστών Πότσταμ (Γερμανία)
- 2008 Vichy (Γαλλία), Ευρωπαϊκή Υπουργική Διάσκεψη σχετικά με την ένταξη
- 2009 Η Συνθήκη της Λισαβόνας
- 2010 Σαραγόσα (Ισπανία) : Υπουργική Διάσκεψη Ε.Ε. για την ένταξη
- 2011 Ανακοίνωση «Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Ένταξη των Υπηκόων Τρίτων Χωρών» της Επιτροπής
- 2016 «Σχέδιο δράσης για την ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών» που ενέκρινε η Επιτροπή
- 2020 Το νέο (πρόσφατα εγκεκριμένο - 23 Σεπτεμβρίου 2020) Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο
- 2020 Το Σχέδιο Δράσης (Action Plan 2020) για την ενσωμάτωση και την ένταξη για την περίοδο 2021-2027 τελικώς δημοσιεύθηκε στις 24.11.2020.

*Εθνική Πολιτική
Κοινωνικής Ένταξης*

Θεσμικό και οργανωτικό Πλαίσιο Κοινωνικής Ένταξης στην Ελλάδα

- ν.2910/2001
- ν.3386/2005 και
- ν.4251/2014 (Κώδικας Μετ. & Ένταξης)
- ν. 4368/2016
- ν.4375/2016.
- ν.4555/2018 ΣΕΜΠ που αφορά στα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων έχουμε αντικατάσταση του άρθρου 78 του ν. 3852/2010.
- ν.4636/2019 (αρ. 35 ενσωμάτωση αρ. 34 Οδηγίας 2011/95/ΕΕ)
- Πέραν Νόμων για ένταξη: Εθνική Στρατηγική πολιτών τρίτων χωρών 2013 (ΥΠΕΣ) και ΕΣΕ 2019 (ΥΜΕΠΟ)
- Κοινωνική Πολιτική: Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Κοινωνικής Ένταξης κ.α. (Υπ. Εργασίας) – ΕΣΚΕ (για ημεδαπούς και αλλοδαπούς).

N. 4368/2016 KK & KEM

- N.4368/2016: Σύσταση Κέντρων Κοινότητας και Κέντρων Ένταξης Μεταναστών
- σε κάθε Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού δύνανται να συστήνονται και να λειτουργούν «Κέντρα Κοινότητας», παραρτήματα των οποίων θα είναι τα **Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ)**.
- Κ.Ε.Μ (11 υφιστάμενα σήμερα σε 9 Δήμους) περιλαμβάνουν τους εξής άξονες:
- i) Ενημέρωση, εξυπηρέτηση, συμβουλευτική στήριξη για θέματα ένταξης μεταναστών και δικτύωση.
- ii) Συνεργασία και παραπομπή αιτημάτων σε άλλες σχετικές δομές, υπηρεσίες και φορείς (Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών, Συλλόγους Μεταναστών/Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας, ΜΚΟ, Κοινωνικές Υπηρεσίες).
- iii) Στο πλαίσιο των Κ.Ε.Μ θα υλοποιούνται επίσης μαθήματα και παράλληλες δράσεις, όπως:
 - *Μαθήματα ελληνικής γλώσσας και στοιχείων ελληνικής ιστορίας και ελληνικού πολιτισμού σε ενήλικες μετανάστες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας.*
 - *Διαπολιτισμικές δράσεις με έμφαση στη συνύπαρξη παιδιών και νέων αλλοδαπών και γηγενών.*
 - *Δράσεις για την προώθηση της πρόσβασης των μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγορά εργασίας.*

Εθνικές Στρατηγικές Ένταξης πολιτών τρίτων χωρών

- 2013: 1^η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης ΠΤΧ
- 2019: 2^η Εθνική Στρατηγική Κοιν. Ένταξης πολιτών τρίτων χωρών
- Γιατί εκδίδονται Εθνικές Στρατηγικές: Ανάλογα με τις ανάγκες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο = Αναθεώρηση εθνικής στρατηγικής για την κοινωνική ένταξη
- Πλήθος κοινωνικών, πολιτικών, οικονομικών εξελίξεων δημιουργούν νέα βάση για την άσκηση αναθεωρημένης ενταξιακής πολιτικής
- Αναγκαιότητα στο πλαίσιο των αιρεσιμοτήτων των Κανονισμών της Ε.Ε. κατά τις Προγραμματικές Περιόδους

Άξονες Ε.Σ.Ε.

- Θα αναλυθούν στην ενότητα περί θεσμικού οργανωτικού πλαισίου
- Άξονας 1: Συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση για την προώθηση της Ένταξης σε Τοπικό Επίπεδο
- Άξονας 2: Πρόσβαση σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες
- Άξονας 3: Προώθηση της ένταξης στην εκπαίδευση
- Άξονας 4: Προώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας
- Άξονας 5: Διαπολιτισμικότητα
- Άξονας 6: Συμμετοχή στα Κοινά: εμφάνιση πολιτικών ένταξης. Ενεργοποίηση ΣΕΜ
- Άξονας 7: Καταπολέμηση Ρατσισμού και Ξενοφοβίας
- Άξονας 8: Στοχευμένες Πολιτικές (π.χ. συμβουλευτικές υπηρεσίες mentoring ευάλωτων ομάδων-γυναίκες, ασυνόδευτα, ΑΜΕΑ)
- Άξονας 9: Στοχευμένες Πολιτικές για 2^{ης} Γενιάς μετανάστες (π.χ. σχολεία δεύτερης ευκαιρίας κ.α.)

Ευρωπαϊκά Χρηματοδοτικά Εργαλεία Κοινωνικής Ένταξης

- Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (AMIF)
- Άσυλο: ενίσχυση και ανάπτυξη του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου , διασφαλίζοντας ότι η νομοθεσία της ΕΕ στον τομέα εφαρμόζεται αποτελεσματικά και ομοιόμορφα
- Νόμιμη μετανάστευση και την ενσωμάτωση: υποστήριξη νόμιμης μετανάστευσης στην ΕΕ, σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και προώθηση της αποτελεσματικής ένταξης των μη υπηκόων της ΕΕ
- Επιστροφή: ενίσχυση δίκαιης και αποτελεσματικής επιστροφής, καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, με έμφαση στη βιωσιμότητα και την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας επιστροφής
- Αλληλεγγύη : μηχανισμός αλληλεγγύης από άλλα κράτη της ΕΕ προς τα μέλη της ΕΕ που πλήττονται περισσότερο από τις μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές
- Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ & ΕΚΤ+)
- Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) κ.α.
- Συμπληρωματικότητα και συνέργεια πόρων – Ταμείων

Σύνοψη - Συμπεράσματα

- Η ένταξη είναι μια δυναμική, αμφίδρομη διαδικασία αμοιβαίας προσαρμογής από πλευράς μεταναστών και των κατοίκων των κρατών-μελών.
- κοινωνική ένταξη ορίζεται η διαδικασία αλληλεπίδρασης και αμοιβαίας προσαρμογής τόσο των πολιτών τρίτων χωρών όσο και της κοινωνίας υποδοχής με στόχο τη δημιουργία κοινωνιών με ισχυρή συνοχή και την επίτευξη της συνύπαρξης με όρους ειρήνης και αλληλοκατανόησης.
- Η οργανωμένη πολιτική κοινωνικής ένταξης των πολιτών τρίτων χωρών για πολλά χρόνια, και εξαιτίας της έκρηξης της προσφυγικής κρίσης του 2015, δεν αποτελούσε προτεραιότητα της ελληνικής μεταναστευτικής πολιτικής. Το κύριο βάρος έπεφτε στη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών με έμφαση στη φύλαξη των συνόρων και την έκδοση αδειών διαμονής.
- Σημεία Σταθμός για την ένταξη στην Ελλάδα: Υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης 2007-2013, ν.4251/2014, Εθνικές Στρατηγικές 2013 & 2019

Σας ευχαριστώ πολύ